

FØROYAR SUM ÍVERK- SETARALAND

ÍVERKSETAN Lykilin til búskaparvækstur, fleiri arbeiðspláss og størri tilflyting, er íverksetan. Hetta er ein boðskapur sum við jøvnum millumbili verður havdur á lofti. Men politiska skipanin skal spæla ein nógvirknari leiklut, skal hetta gerast veruleiki, eru boðini frá bæði serfrøðingum og aktørum á økinum.

Janus á Ryggi

Minnist nakar visjón 2015? Ein røð av gloymdum framtíðarvisjónum, ið skuldu lyfta Føroyar upp til at vera millum heimsins bestu samfeløg. Við hesum máli í huga, setti ABC landstýrið í 2005 eina ørgrynnu av strategibólkum at greina og orða stóru visjónina. Og í henni var ein av høvuðsvisjónunum: *"Í 2015 sleppur íverksetarin at savna seg um hugskotið og at vinna pening, tí allar forðingar eru beindar av veginum. Føroyar eru tá ein íverksetaradepil, sum dregur at sær fólk úr øllum heimi."*

Pessimisman í okkara tíð man gera sítt til, at mong munnu ivast, um henda visjón verður veruleiki tey komandi trý árin. Men boðskapurin er enn viðkomandi; serstakliga tá so nógvir fokus verður sett á, at Føroyar spakuliga avtoftast.

Hvat missa vit?

Fyri stuttum eftirlýsti búskaparfrøðingurin Kári Petersen í samrøðu við Sosialin, at fleiri pengar vóru fingnir til vega til framtaksvirksemið. Hetta kundi síðani skapt fleiri arbeiðspláss til væl útbúnaðar útisetar, sum í

dag ikki koma aftur, orsaka av vantandi arbeiðsmøguleikum. Seinastu árin er talið á teimum, sum flyta til Føroya, minkað, og hetta er ein beinleiðis avleiðing av vantandi starvsmøguleikum. Sostatt kundi eitt argument verið, at ein avleiðing av, at vit ikki leggja størri orku í íverksetan verið, at Føroyar stóðugt missa væl útbúgvin fólk til onnur lond.

Boðið frá búskaparfrøðinginum var tí, at peningur frá móguligum seldum fiskiloyvum skal setast í

framtaksgrunnar, ið serliga skulu hjálpa uppfinnarum og nýggjum fyrirkum at koma í gongd á økjum, har tað ikki er so nógvir kapping. Hesir grunnar skulu virka eftir marknaðartreytum og ikki vera politiskt stýrdir. Og treytin fyri figging skal vera, at móguleikarnir fyri stórum avkasti eru tilstaðar.

Um tað bert eydnast einari verkætlan út av 10 at fáa veruligan vind í seglini, so kann hetta bera við sær stóran búskaparvækstur, fleiri stórv og avleiddar vinnur.

Spurningurin er tí, hvat vit missa sum samfelag við ikki at leggja størri orku í íverksetan.

Men hvørja ávirkan hevur politiska skipanin á íverksetan? Er tað ikki bert ein spurningur um, at privatir aktørar hava nóg góð hugskot?

Ísrael sum fyrimynd?

Ein háttur er at hyggja eftir øðrum londum. Sjálvandi ongantið ókritiskt, tí umstøðurnar eru altíð sera ymskar. Men "Start up nation", er hug-

vekjandi heitið á einari nógvir seldari bók frá 2009. Heitið sipar til, at Ísrael hevur fleiri fyrirkur skrásettar á virðisbrævamarknaðinum enn nakað annað land í heiminum samanbórið við fólkatalið. Og tað er serliga á tøkni- og iðiliga økinum, at landið hevur gjørt vart við seg, eitt nú innan software menning. Ísrael er eitt áhugavert dømi, tí at landið er uppstaðið í torfórum umstøðum, í einari oyðimørk og er umgyrt av politiskum harðskapi og stríði. Harnæst er talan um eitt lítið fólkatal uppá slakar 7 milliónir. Tað ger tað áhugavert at spyrja, hvussu Ísraelar hava borið seg at.

Víst verður á, at Ísraelar, eins og vit kenna úr t.d. Íslandi, hevur eina serliga íverksetaramentan, har sterkur vilji og hugur til at bróta upp úr nýggjum eru ráðandi virðini. Men frá almenningi síðu hevur man eisini sýnt stóran vilja og skapt umstøður fyri stórum ílögum og íverksetan. Sögan byrjar í 1993, tá stjórnin setti á stovn eina stóra ílöguaætlan, har man lovaði stórar skattalættar til útlenskar íleggjarar, umframt at lyfti vóru givin ílögjarum um,

at tað almenna skuldi seta eins nógvir í verkætlanina, sum teir. Sögan hevur síðani gingið sína gongd, hóast altjóða búskaparkreppan eisini rakt meint hjá Ísraelsku fyrirkunum.

Harnæst verður víst á, at tann útbúgving, ung fólk í Ísrael fáa í herinum, har øll kunnu vera innkallað, er serliga væl egnað til lívið sum íverksetari. Stórir dentur verður lagdur á at menna leiðsluevni og sjálvstøðuga stóðutakan. Og hesa venjing kunnu ung fólk taka við sær út í lívið, verður víst á. Tey flestu fegnast um, at Føroyar sjálvandi eru langt burtur frá at menna nakra hernaðarmegi, men ein boðskapur hevur verið, at vit skulu leggja nógvir stórir dent á íverksetan, longu í fólkaskúlanum, eins og ávísir miðnámsskúlar nú gera tað. Hugskotið er, at tess fyrr næmingar byrja at skilja íverksetan, marknað og handil, størri eru móguleikarnir fyri, at teir menna slóðbrótandi hugskot seinni.

Móguleikarnir standa opnir

Rani Nolsøe, leiðari í Íverksetarahúsinum í Klaksvík, er optimistiskur. Hann vísir

